

33. Енкосс (Папюс) Жерар. Каббала, или Наука о божестве, Вселенной и Человеке: Новое современное издание, исправленное и дополненное под ред. Оларда Диксона : пер. с франц. А.В. Трояновского. – М. : РИПОЛ классик: ЛАДА, 2004. – 448 с.

34. Курляндський В.В. Тайны жрецов / В.В. Курляндский. – М. : Изд-во "Рипол классик", 2001. – 704 с.

35. Шлапак В.П. Релігія і наука стародавнього світу: тут мудрість, для тих, хто має розум / В.П. Шлапак // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 288-300.

***Шлапак В.П.* Макроэволюция как основа первобытного зарождения жизни и живого на ядерных уровнях земли**

Исследовано учение о происхождении всего живого на Земле с точки зрения макроэволюции, где отдельные фрагменты последней освещены пророком Моисеем, Пифагором, Аристотелем, Галилео Галилеем и В.И. Вернадским, но которая не нашла широкой поддержки из-за отсутствия доказательств, которые бы утвердили, что это так. Проведенные исследования дают возможность, с точки зрения аллегорической науки в Библии, автором которой является пророк Моисей и его последователи, в некоторой мере раскрыть суть жизни в макром мире (Земле) и её движение в состоянии антивещества (антиклетки), как космического явления, а не Земного. Макроэволюция – это механизм движения генетического волокна разнообразия животного мира в состоянии антивещества из ядра Земли в свою оболочку, то есть с положительного пространства ядра в отрицательное пространство её атмосферной оболочки и первичного зарождения жизни на видовом уровне, биоразнообразия животного мира, в том числе и человека на Земле.

***Shlapak V.P.* Macroevolution as basis of primordial nascency of life and living things on nuclear levels of the earth**

The doctrine of nascency of every living thing on the Earth is researched in the aspect of macroevolution. Its certain fragments were elucidated by the Prophet Moses, Pythagoras, Aristotle, Galileo Galilei and V.I. Vernadsky but did not meet with widespread support because of failure of its rightness evidences. The Prophet Moses and his followers are the authors of the allegorical science given in the Bible. The investigations carried out make possible to reveal biblically in full the essence of life in the macrocosm (the Earth) and its motion in state of antimatter (anticell) as a cosmic phenomenon and not terrestrial. The macroevolution is a mechanism of diversity development of the living substance genetic fiber in state of antimatter from the Earth core to its shell, that is from the positive core space to the negative space of the atmospheric envelope, to the primordial nascency of species life, biodiversity of the living substance, including human on the Earth.

УДК 314(477)

*Доц. Н.М. Заярна, канд. екон. наук;
студ. Ю.О. Дзядик – Львівська КА*

ТЕНДЕНЦІЇ ПРИРОДНОГО ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ, ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХНЬОГО ВИРІШЕННЯ

Нинішня соціально-економічна криза ускладнила демографічні процеси в Україні, призвела до проблем, які болісно позначаються на головному суб'єкті нинішніх перетворень – населенні. З огляду на це, розглянуто тенденції природного приросту населення, проблеми і шляхи їхнього вирішення.

Ключові слова: населення, народжуваність, смертність, відтворення, депопуляція, зайнятість, безробіття.

Вступ. Результати досліджень, здійснених у низці країн, свідчать, що внутрішня негативна соціально-демографічна ситуація, зокрема, той чи ін-

ший режим відтворення населення, кількісний та якісний його склад може стимулювати чи гальмувати виникнення й розвиток внутрішніх і зовнішніх конфліктів, бути каталізатором сепаратистських прагнень частини населення, тобто здійснювати деструктивний вплив на стан безпеки держави навіть за стабільної міжнародної ситуації. Як свідчить досвід, проведення тієї чи іншої соціально-демографічної політики, зокрема щодо національних меншин, емігрантів та біженців, дозвіл чи заборона використання тих чи інших засобів планування сім'ї тощо можуть бути причиною приходу до влади або відставки урядів, слугувати показником розвитку демократії.

Виклад основного змісту. Українському суспільству ніколи не бути процвітаючим чи навіть стабільним, якщо його населення не матиме відповідних умов життя і не відчуватиме повної безпеки для реалізації нормальної демовідтворювальної поведінки, не буде бачити перспектив для існування й розвитку кожної сім'ї та особи.

Отже, демографічний чинник, а саме відтворення населення, є одним з визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави, а проблеми оптимального демографічного розвитку варто розглядати як першочергові інтереси держави, як чинник і водночас як результат її функціонування, що і підтверджує актуальність цієї проблеми.

Дослідження з питань демографічної ситуації та відтворення населення в Україні виконували такі вітчизняні вчені, як Т.В. Андросова, Н.І. Версаль, Г.В. Герасименко, О.М. Голікава, Н.І. Есинова, М.С. Компанцев, Є.А. Мозгова, О.Л. Попова, І. Прибиткова, І.В. Прокопа, С.Є. Саржан, Н.В. Ушенко. Однак проблема відтворення населення потребує постійної уваги та подальшого вивчення, оскільки від чисельності населення залежить величина та використання сукупного національного доходу, обсяг і структура споживчого попиту, рівень трудової активності населення, можливості і терміни освоєння перспективних економічних районів, визначається можливий приріст (зниження) трудових ресурсів та ін.

Під *відтворенням населення* розуміють процес безупинного поновлення покоління людей внаслідок взаємодії народжуваності та смертності. *Відтворення населення* потрібно розглядати не тільки як демографічний, а також як економічний і соціальний аспект. *Відтворення населення* істотно впливає на трудові ресурси, визначає формування *освоєння* територій, стан продуктивних сил, розвиток соціальної інфраструктури і т. ін. [1].

Аналіз, виконаний за даними державного комітету статистики України, виявив певні тенденції щодо зміни природного приросту населення протягом 2001-2009 рр.

Рис. 1. Чисельність народжених і померлих в Україні за 2001-2009 рр. [2, 4]

За 2001-2009 рр. смертність протягом всього періоду істотно перевищує народжуваність, але також бачимо, що народжуваність, хоч і повільними темпами, проте зростає, а смертність зменшується (рис. 1). Так, у 2001 р. народжуваність становила 376,5 тис. осіб, а у 2009 р., незважаючи на кризу, чисельність народжених збільшилась на 36,12 % і сягнула 512,5 тис. осіб. Тоді як у період з 2001 по 2009 рр. спостерігаються незначні коливання смертності: чисельність померлих скоротилась на 5,26 %, і у 2009 р. становила 706,7 тис. осіб. порівняно з 2001 р. Співвідношення чисельності народжених і померлих знаходить своє відображення в природному прирості (рис. 2).

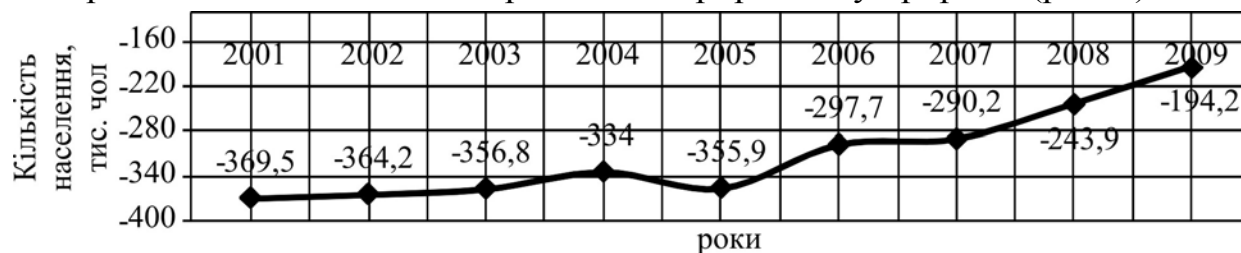

Рис. 2. Природний приріст населення України за 2001-2009 рр. [2, 4]

Аналіз статистичних даних свідчить, що приріст населення в період з 2001 по 2009 рр. є від'ємним, проте зростає хоч із деякими перепадами. У 2001 р. природний приріст становив -369,5 тис. осіб, а в 2009 р. депопуляція населення знизилась до -194,2 тис. осіб (на 52,56 %). Особливо різке скорочення депопуляції спостерігається в період з 2005 по 2009 рр. (в середньому на 54,57 %), тоді як з 2001 по 2004 рр. різниця між смертністю і народжуваністю зменшилась тільки на 9,6 %. Однак, якщо до цих чинників ще додати нестабільну політичну та економічну ситуацію, незадовільну екологічну ситуацію (техногенне і радіоактивне забруднення атмосфери, ґрунтів, водойм), фінансову кризу у 2009 р., низький рівень соціального захисту, то очевидною є тенденція до скорочення чисельності наявного населення України (рис. 3):

Рис. 3. Чисельність наявного населення України за 2001-2009 рр. [2, 4]

На 1 грудня 2009 р. чисельність населення становила 45982,936 тис. осіб. Водночас смертність в Україні в 2009 р. скоротилась на 6,32 % і становила 706,7 тис. осіб, що на 47,7 тис. менше, ніж у 2008 р. Зменшення смертності в 2009 р. було зафіксовано у всіх без винятку регіонах. Народжуваність у 2009 р. в Україні становила 512,5 тис. осіб, що на 1,9 тис. новонароджених більше порівняно з 2008 р. Загалом співвідношення кількості народжених до кількості померлих у 2009 р. становило 1 до 1,37. Для порівняння, у 2008 р. таке співвідношення становило 1 до 1,4, у 2007 р. – 1 до 1,6, у 2006 р. – 1 до 1,63, у 2004-2005 рр. співвідношення народжених до померлих становило 1 до 1,7 [3].

Аналіз сучасної демографічної ситуації, а також її динаміки протягом останніх років свідчить, що в Україні відбувається процес звуженого відтворення, іншими словами, поряд із соціально-економічними проблемами існує глибока демографічна криза, більш інертна та практично некерована, негативні наслідки якої для подальшого розвитку країни важко передбачити. За прогнозом ООН, за збереження динаміки скорочення населення до 2030 р. кількість українців зменшиться до 39 млн. У демографічному звіті ООН також зазначають, що в Україні найнижчий у світі природний приріст населення [3].

Природний приріст населення підлягає впливові низки чинників, основними серед яких можна виділити: динаміку кількості шлюбів та розлучень; збільшення чи зменшення чисельності економічно активного населення, безробітних; економічну та політичну ситуацію в країні, рівень соціального захисту та ін. Так, доцільно звернути увагу, що протягом всього періоду кількість шлюбів значно перевищує кількість розлучень особливо у 2003 р. (на 193,8 тис.) та у 2007 р. (на 238 тис.). Згідно зі статистичними даними за 2000-2009 рр., кількість укладених шлюбів протягом аналізованого періоду різко коливається з тенденцією до зростання в середньому на 200 шлюбів за 4 роки, тоді як для кількості розлучень характерним є поступове зниження від 197,3 тис. – у 2001 р. до 145,4 – у 2009 р. (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка створення та розпаду сімей в Україні за 2001-2009 рр. [2, 4]

Процес природного відтворення також тісно пов'язаний із підвищенням зайнятості та зростанням економічної активності населення, оскільки позитивний вплив економічних чинників, зокрема стабілізації добробуту населення, сприятиме активізації демографічної ситуації, а отже, призведе до збільшення кількості сімей, доходи яких дають змогу їм утримувати ще одного члена сім'ї та навпаки. У 2001 р. кількість зайнятих становила 19971,5 тис. осіб, у 2004-20295,7 тис. осіб (це на 1,6 % більше, ніж у 2001 р.), а у 2008 р. кількість зайнятих зросла до позначки 20972,3 тис. осіб, що на 5 % більше, ніж у 2001 р. Відповідно, зменшилась і кількість безробітних: у 2001 р. вона становила 2455 тис. осіб, у 2008 скоротилась на 41,95 % до 1425,1 тис. осіб. Проте у 2009 р., як наслідок економічної кризи, безробіття зросло порівняно з 2008 р. на 37,45 % і становить 1958,8 тис. осіб, а зайнятість відповідно знизилась на 3,72 %, а це 20191,5 тис. осіб [2, 4].

Отже, поліпшення демографічної ситуації можна очікувати лише за умови стабілізації економічної ситуації в Україні. Центральну роль у цьому мають відіграти:

- подолання бідності, запобігання розвитку хронічної та успадкованої бідності на основі зростання доходів та рівня життя всього населення;

- глибоке реформування сфери праці, оскільки саме тут формуються провідні важелі репродуктивних і міграційних настанов, здорового способу життя;
- забезпечення ефективної зайнятості, яка має стати надійною гарантією належного рівня життя не тільки для самого працюючого, а і для його утриманця.

У сучасній демографічній політиці України пріоритетними мають стати зниження надмірної смертності населення, поліпшення його здоров'я, зниження дитячої смертності, підтримка життєдіяльності дітей і дорослих, збільшення тривалості життя. Також демографічна політика, як частина загальної соціально-економічної політики країни, повинна бути спрямована на досягнення в довготерміновій перспективі відтворення населення з урахуванням регіональних особливостей розвитку.

Останнім часом на рівні керівництва держави в Україні сформувалося розуміння катастрофічних масштабів та наслідків демографічної кризи, про що свідчить ухвалення "Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 р.", затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2006 р., № 879. У Верховній Раді України прийнятий за основу законопроект про національний демографічний реєстр населення, існує рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 червня 2007 р. "Про напрями державної міграційної політики України та невідкладні заходи щодо підвищення її ефективності", Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 19 вересня 2007 р. "Про заходи щодо подолання демографічної кризи та розвитку трудових ресурсів потенціалу України". Потребують змін та доповнень Закони України "Про державну соціальну допомогу сім'ям з дітьми", "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям", Закон України "Про зайнятість населення", "Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотацій роботодавцю". Розробляється проект "Загальнодержавної програми розвитку трудового потенціалу України" та відповідний законопроект "Про загальнодержавну програму зайнятості населення".

Висновок. На жаль, необхідно констатувати, що незважаючи на низку позитивних змін у демографічній сфері, у сфері зайнятості заходи державної демографічної політики та політики формування цивілізованого національного ринку праці залишаються малоефективними. Для ефективного й результативного впливу на ситуацію потрібно застосовувати принцип комплексного підходу на основі конкретизації заходів державної політики, спрямованих на зміну передумови розвитку демографічних процесів.

Література

1. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібн. / Н.І. Єсінова. – К. : Вид-во "Кондор", 2004. – 432 с.
2. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Держком. статистики України / за ред. О.Г. Осауленка. – К. : Вид-во "Техніка", 2009. – 643 с.
3. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zaxid.net>.
4. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Заярная Н.Н., Дзядык Ю.О. Тенденции естественного воспроизводства населения Украины, причины и пути их решения

Нынешний социально-экономический кризис осложнил демографические процессы, привел к проблемам, которые болезненно сказываются на главном субъекте

нынешних преобразований – населения. В связи с этим, рассмотрены тенденции естественного прироста населения, проблемы и пути их решения.

Ключевые слова: население, рождаемость, смертность, воспроизводство, депопуляция, занятость, безработица.

Zaiarna N.M., Dziadyk Yu.O. Tendencies of natural recreation of population of Ukraine, reason and ways of their decision.

Current social and economic crisis made it difficult to demographics in Ukraine, led to problems that painfully affect the main subject of the current transformation – population. Taking into account it the tendencies of natural increase of population, problem, and ways of their decision are considered.

Keywords: population, fertility, mortality, reproduction, depopulation, employment, unemployment.

УДК 330.83

Здобувач І.Р. Шевчик – Львівська КА

**СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ
КОНЦЕПЦІЇ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО**

Визначено засади соціального капіталу в соціально-економічній доктрині Митрополита Андрея Шептицького. Він зробив вагомий внесок у розвиток економіки та покращення соціального життя. Показано, що одним із визначальних чинників становлення феномена соціального капіталу в Галичині був інститут УГКЦ.

Вступ. Термін "соціальний капітал" тільки недавно увійшов у науковий обіг. Сьогодні його активно використовують у різних наукових соціальних дисциплінах і в громадській політиці. Є певні спроби систематизації основних методологічних підходів до вивчення соціального капіталу як наукової категорії. Ідею соціального капіталу започаткували та розвинули такі дослідники: П'єр Бурд'є, Джеймс Колман, Роберт Патнам, Френсіс Фукуяма. Вони пов'язували її з підвищенням ефективності урядів, економічного розвитку й економічної діяльності. В Україні запровадження категорії "соціальний капітал" у науковий обіг тільки започатковується. Соціальний капітал, на відміну від інших вимірів громадянського суспільства, найтісніше пов'язаний з іншими формами капіталу, тому що його існування передбачає обов'язкову наявність інших значимих капіталів. Економічну сутність соціального капіталу проаналізував український професор Веніамін Сікора.

Водночас, важливою проблемою, яка потребує особливої уваги в сучасній українській науці, є економіко-історичний аналіз національної традиції творення соціального капіталу. Світова наука уже напрацювала методологічний іструментарій такого роду досліджень. Історико-культурні фільтри соціального капіталу чітко окреслили сучасні західні дослідники Р. Патнам, Д. Норт та Ф. Фукуяма.

Цікавим у цьому контексті є дослідження ролі Української греко-католицької церкви (УГКЦ) на чолі з митрополитом Андреем Шептицьким у творенні соціального капіталу.

Постановка завдання. Метою дослідження є окреслити основні засади творення соціального капіталу в соціально-економічній доктрині Митрополита Андрея Шептицького та шляхи її реалізації.